

ANA ARI YETİŞTİRİCİLİĞİ TALİMATNAMESİ

1. AMAÇ

Bu talimatnamenin amacı, ana arı yetiştiriciliğini denetim altına alarak kamu, özel ve tüzel kuruluşlarca nitelikli ana arı üretimini sağlamaktır.

2. KAPSAM

Bu talimatname, kamu, özel ve tüzel kuruluşların ana arı yetiştirme faaliyetlerini düzenleme ve denetlemede izlenecek yöntem ve esaslara dair hükümleri içerir.

3. TANIMLAR ve KISALTMALAR

Bu talimatnamede adı geçen;

Arılık: Ana arı üretim faaliyetlerinde kullanılan arılı kovan ve ekipmanların bulunduğu açık ya da kapalı tesis ve alanları,

Ana arı boyası: Ana arıyı işaretlemede kullanılan yıllara göre değişik renkteki bitkisel orijinli boyayı,

Ana arı nakliye kafesi: Çiftleşmiş ana arıların naklinde ve kolonilere kabul ettirilmelerinde kullanılan kafesi,

Ana Arı Üretim İzni: Ana arı yetiştiriciliği uygulama esaslarına uygun yetiştiricilik yapan işletmelere Bakanlıkça verilen izni ifade etmektedir.

Ana Arı Yetiştirici Sertifikası: Bakanlıkça düzenlenen ana arı yetiştiriciliği eğitim programlarına katılarak başarılı olan arıcılara verilen belgeyi,

AYB: İl Arı Yetiştirici Birliğini,

Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nı,

Bakanlık Web Adresi: www.tugem.gov.tr ve www.tarim.gov.tr adreslerini,

Başlatıcı koloni: Damızlık koloniden aşılana larvaların verildiği ve 1 gün süreyle tutulduğu ana arısız ve tek katlı (kuluçkalık) olarak düzenlenmiş; arı sütü salgılayan genç işçi arı popülasyonunun sürekli yoğun tutulduğu, bal ve polen stoku bol olan ve her gün şurupla beslenen ana arı yetiştirme kolonisini,

Bitirici (besleyici) koloni: Başlatıcı kolonide kabul edilen larvaların beslenmesi ve yüksüklerin kapatılması aşamasını gerçekleştirmek için düzenlenmiş ana arılı, iki katlı (kuluçkalık ve ballık) ve ana arı izgaralı; ana arı yüksüklerinin ve açık yavrulu gözlerin (larva) bulunduğu, genç işçi arı popülasyonunun yoğun olduğu, bal ve polen stoku yeterli olan ve transfer edilen larvaların yerleştirileceği uygun şekilde dizayn edilen ana arı yetiştirme kolonisini,

Birlik: 4631 ve 5200 sayılı yasalar ile kurulmuş arıcı örgütlerini,

Çiftleştirme kolonisi: Çiftleşmemiş ana arının çiftleşme sürecini yaşadığı ve ilk yumurtlama etkinliğini gerçekleştirdiği, ana arının bakım ve beslemesini yapacak en az bir standart çerçevelik arı mevcuduna sahip çiftleştirme kutusu ya da ruşet kolonisini,

Çiftleştirme Kutusu: Çiftleştirme kolonilerinin içinde barındığı çeşitli boyutlarda olan küçük kutu, ruşet kovan veya bölünmüş standart kovanları,

Damızlık ana arı: Üzerinde durulan özellikler bakımından seçilen larva kaynağı koloninin ana arısını,

Damızlık koloni: Üzerinde durulan özellikler bakımından seçilerek çoğaltmada kullanılan larva kaynağı kolonisini,

Ekotip: Sınırlı bir alana doğal seçilmeyle uyum sağlamış popülasyonu,

İşletme: Ana arı üretim işletmesini,

Koloni: Yumurtlayan ana arısı bulunan ve koloni faaliyetlerinin sürdürüldüğü arı ailesini,

Merkez Birliği: 4631 ve 5200 sayılı yasalar ile kurulmuş arıcı birliklerinin oluşturduğu üst birliği,

Müessese: Bünyesinde arıcılık birimi bulunan araştırma enstitüleri ve arıcılık üretme istasyonlarını,

Ruşet: Küçük kolonileri barındırmak için kullanılan 4- 6 çerçeveli kovana,

TAB: Türkiye Arı yetiştiricileri Merkez Birliği'ni

TÜGEM: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nü,

Yetiştirme kolonileri: Ana arı üretiminde kullanılan başlatıcı, bitirici ve çiftleştirme kolonilerini,

Yönetmelik: Arıcılık Yönetmeliği'ni,

4. EĞİTİM

Uygulamalı ana arı yetiştiriciliği eğitimi almak isteyen arıcılar;

- Üyesi oldukları birliğe işletme tanımlama numarasını da içeren dilekçe ile başvuruda bulunurlar.
- Merkez birlikleri, birlikler tarafından gönderilen kurs başvurularını bölgelere göre icmal yaparak Bakanlığa gönderir.
- TÜGEM başvuru sahibi katılımcıların bölgelerini dikkate alarak, en az 10 gün süreli kurs programı, kurs yeri ve katılımcı sayısını belirler.
- Bakanlık ana arı yetiştiriciliği uygulamalı kurs programı için müesseselerden, üniversitelerden, birliklerden ve arıcılık alanında faaliyet gösteren özel ve tüzel kuruluşlardan yararlanır.
- Kurs tarihi katılacak kişilere üyesi oldukları birlik tarafından yazılı olarak bildirilir.
- Kurs giderleri ve sertifika ücretleri kursiyerlere aittir.
- Bakanlık, kurs sonucunda yapılacak sınavda başarılı olanlara “Ana Arı Yetiştirici Sertifikası” verir.

Müfredatlarında arıcılık programı bulunan fakülte veya yüksek okul mezunu müracaat sahiplerinden birlik üyeliği ve işletme tanımlama numarası almış işletmeye sahip olma şartı aranmaz.

5.YETİŞTİRİCİLİK DEĞERLERİ

Örneğin, yılda 3.000 (üçbin) adet ana arı yetiştirmeyi hedefleyen bir işletmede bulunması gereken asgarî canlı materyal sayısı ve ekipman miktarı aşağıda gösterilmiştir. Kapasite tespitinde aşağıdaki asgarî değerler baz olarak alınır.

- 10 adet damızlık koloni,
- 1000 adet çiftleştirme kutusu,

- 100 koloni (yetiştirme mevsimi başlangıcında çiftleştirme kutularını arılandırmak için),
 - 6 adet başlatıcı koloni,
 - 20 adet bitirici (besleyici) koloni,
 - 20 adet destek koloni,
 - 30 adet erkek arı üretimi çalışması yapılan koloni.

6.BAŞVURU ve DEĞERLENDİRME

AYB üyesi gerçek veya tüzel kişiler, ticarî maksatla ana arı üretimi amacıyla Bakanlıktan üretim izni alabilirler.

Üretim izni talebinde bulunan gerçek kişi işletme tanımlama numarasının da belirtildiği dilekçe ekinde:

- Ana arı yetiştirici sertifikası,
- Nüfus cüzdanı fotokopisi,
- AYB üyesi olduğuna dair belge,
- Üretimde kullanacağı damızlık materyaline ilişkin belge,

Damızlık materyali temin veya tescil edilmesi ile ilgili olarak aşağıda belirtilen yöntemlerden herhangi birisi;

- Bakanlıkça damızlık üretim izni verilmiş işletmelerden alınmış ana arıya ait fatura,
- Bakanlık araştırma enstitüleri ve üretme istasyonlarından satın alınmış ve hangi ırk veya ekotip olduğunu gösteren, “ana arı üretiminde damızlık materyal olarak kullanılabilir” ifadesini içeren belge,
- Üretici kendi belirleyeceği yöreye has ekotip arılarla üretim yapacak ise konuyla ilgili kamu kuruluşlarından (Üniversite, Bakanlık Araştırma Enstitüsü veya Üretim İstasyonu) alınmış “ana arı üretiminde damızlık materyal olarak kullanılabilir” ifadesini içeren belge,
- Bakanlıktan ana arı üretim izni almış, izole bölge kapsamında koruma altına alınan genetik değere sahip arı ırkı veya ekotiple üretim yapan işletmelerden alınmış damızlık materyal olarak kullanım amaçlı ana arı faturası,

(Damızlık ana arı materyal temin edilebilecek işletmeler Bakanlık web sayfasında yayınlanmaktadır)

ile üretim sezonu başında (01 Mart - 31 Mayıs) kayıtlı bulunduğu Bakanlık İl Müdürlüğüne başvuruda bulunur.

Bakanlık, arıcılık konusunda akademik unvan almış üniversite öğretim üyesi müracaat sahiplerinde “Ana Arı Yetiştirici Sertifikası” aramaz.

Talepte bulunan tüzel kişi ise dilekçe ekinde ilâve olarak; işletme faaliyet alanı içerisinde ana arı üretiminin de bulunduğunu gösterir Ticaret Sicil gazetesi ile ana arı yetiştirici sertifikasına sahip şahıs/shahıslarla tüzel kişi arasında noterce onaylanmış sözleşme olması gerekmektedir.

Başvuruyu değerlendirecek Bakanlık İl Müdürlüğü’nde;

- İlgili Şube Müdürü,

- İl müdürlüğünde görevli arıcılık konusunda deneyimli bir teknik eleman,
- İl müdürlüğünde görevli bir veteriner hekim,
- Müesseseden TÜGEM’ce görevlendirilecek konu uzmanı,
- Arıcının üyesi olduğu AYB temsilcisinin katılımlarıyla beş kişiden oluşan bir komisyon kurulur.

Komisyonca işletmede üretimde kullanılan materyallerden numune alınarak ihbarı mecburî hastalıklar yönünden ilgili lâboratuvarda kontrolü yaptırılır. Yapılan denetleme ve değerlendirme sonucunda komisyonun oybirliği ile alacağı karara göre; ana arı yetiştiriciliği için gerekli niteliklere ve altyapıya sahip gerçek veya tüzel kişiye ait işletme için ‘‘Ana Arı  retim işletmesi Değerlendirme Formu’’ (EK:1) düzenlenerek, uygun görülmesi durumunda ana arı üretim izni verilmek üzere tüm belgeler T GEM’e gönderilir. Yeterli bulunan işletmeye T GEM tarafından ‘‘Ana Arı  retim izni’’ verilir. işletmenin kapasitesi de T GEM tarafından belirlenir. Yapılan değerlendirme sonucu işletme ana arı  retilimi için yeterli bulunmaz ise belirlenen noksanlıklar ilgiliye bildirilir ve komisyonun uygun gördüğü sürede giderilmesi istenilir. Süre sonunda işletme tekrar yerinde değerlendirilir.

Yeni  retim izni alacak işletmelerin kapasiteleri 300, 600, 900, 1800, 3000, 6000, 9000, 12000, 15000,... adet/yıl şeklinde belirlenecektir. Daha önceden üretim izinli ve yukarıda belirtilenlerden farklı kapasitelerde üretim yapan işletmelerin kapasiteleri, komisyonca yapılacak ilk rutin kontrole göre T GEM tarafından yeniden belirlenecektir.

Ana arı üretim izni alacak 6000 adet /yıl ve üzerinde üretim yapmayı pl nlayan işletmelerin üretim izni aldığı tarihten itibaren 3 ay, daha önceden üretim izinli işletmelerin ise talimat yayınlanmasını takip eden 6 ay içerisinde; işletme bünyesinde ziraat mühendisi (zooteknist) veya veteriner hekim veya arıcılık teknikeri istihdam etmesi gerekir. İstihdam edilen kişi üretim kalitesi ve tekniği açısından Bakanlığa karşı sorumlu olacaktır.

T GEM, ‘‘Ana Arı  retim izni’’ verdiği ana arı işletmelerinin ismini ve kapasitelerini Bakanlık web adresinde yayımlar. işletmeye ayrıca bilgi verilmez.

7. KAPASİTE

Kapasitesini artırmak isteyen üretim izinli işletmeler, üretim sezonu başında (01 Mart-31 Mayıs) bağlı buldukları Bakanlık İl Müdürlüğü aracılığı ile T GEM’e dilekçe ile başvuruda bulunurlar. Üretim sürdürüldüğü yerdeki Bakanlık İl Müdürlüğünde, T GEM’in yetkilendirmesi ile 6. maddede belirtilen komisyon oluşturularak, işletmenin kapasite artırım talebi yerinde incelenir. İnceleme sonucunda düzenlenen Ana Arı  retim işletmesi Değerlendirme Formu ve ilgili belgeler niha  karar için T GEM’e gönderilir. işletmenin kapasitesi T GEM tarafından belirlenir. T GEM, işletmelerde yapılan kapasite değişimlerini Bakanlık web adresinde yayımlar. işletmeye ayrıca bilgi verilmez.

T GEM ve/veya komisyon kapasite belirlemede gerek görmesi durumunda, işletmenin ürettiği (en az 5 adet) ana arıların canlı ağırlık ve sperma sayısı bakımından incelenmesini de talep edebilir.

8. ANA ARI ÜRETİMİNİN KAYIT ALTINA ALINMASI VE SATIŐA SUNULMASI

Ana arı üretim izni alan işletmeler bakanlıkça kayıt altına alınır. Her işletmeye bakanlıkça bir kod numarası verilir. Yetiştirilen ana arılar pazarlanırken ana arı nakliye kafesleri üzerinde bu kod numarasının ve yetiştiricinin adı, soyadı veya ticaret unvanının bulunması ve ana arıların o yılın rengi (0-5 mavi, 1-6 beyaz, 2-7 sarı, 3-8 kırmızı, 4-9 yeşil) ile işaretlenmesi zorunludur.

9. ÜRETİM SÖZLEŐMESİ

Üretim kapasitesi 3000 adet/yıl ve aŐaęı olarak belirlenen işletmeler, ana arı üretim izni almış yalnız bir ana arı üreticisi ile üretim sezonu başında üretim sözleŐmesi yapabilirler. Sözleşme, imzalanmasını takip eden 15 gün içerisinde bağlı olunan Bakanlık İl Müdürlüğüne ibraz edilir. SözleŐmenin  rneği Bakanlık

il Müdürlüğünce TÜGEM'e gönderilir. Yukarıda belirtilen şartlarda üretim izni almış bir üretici yalnız bir AYB ile sözleşme yapabilir. Yapılan sözleşme, TÜGEM'in onayı ile geçerlilik kazanır.

10.İŞLETMENİN SORUMLULUKLARI

İşletme, aşağıda belirtilen hususlara uymak zorundadır.

- Ana arı üretim izni verilen günden başlayarak, üretim faaliyetlerini sezon boyunca hangi tarihlerde hangi bölgelerde sürdüreceğini Bakanlık il müdürlüğüne bildirmek,
- Adana, Mersin Hatay, Antalya, Muğla, Aydın ve İzmir il sınırları içinde 01 Nisan – 15 Mayıs, diğer illerde 15 Nisan – 15 Temmuz tarihleri arasında işletmesinin kontrolünün yapılmaması durumunda, işletme denetiminin yapılması için arılığının bulunduğu Bakanlık il müdürlüğüne bilgi vermek,
- İşletmenin kapasitesi ne olursa olsun, her ana arı üretim biriminde (bir arılık) en fazla 2000 kutu ile üretim yapmak,
- 9. maddede belirtilen ana arı üretim sözleşmesinin fesih olması halinde en geç 7 gün içerisinde Bakanlık İl Müdürlüğüne bildirmek,
- Bakanlıkça yapılacak her türlü kontrol ve denetime yardımcı olmak, kontrol ve denetim giderlerini (araç temini, lâboratuvar) karşılamak,
- Ana arı üretim ve satış faaliyetiyle ilgili yapılan bütün iş ve işlemleri kayıt altına almak, istenmesi hâlinde söz konusu kayıt ve belgeleri yetkililerin incelemesine sunmak üzere en az 3 yıl süre ile saklamak,
- Üretim sezonu boyunca, ana arı işletmesinde yetiştirilmesine müsaade edilen damızlık ana arılar dışında başka ırka ait ana arı yetiştirmemek, satmamak, değerlendirme komisyonunca belirlenmiş üretim kapasitesi üzerinde üretim yapmamak,
- İzinli ana arı işletmesi dışındaki işletmelerden ana arı temin edip satmamak,
- Bakanlık web sitesindeki yayınlanan kapasite ölçüsünde üretim ve satış yapmak,
- Ana arı üretimi için kullanılan kovanlar, ruşet kovanlar ve çiftleştirme kutularının üzerine ana arı üretim iznine esas işletme kod numarasını yazmak,
- Herhangi bir nedenle üretim faaliyeti durdurulduğu zaman bunu bir ay içerisinde Bakanlık il müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

11.DENETİM

Bakanlıktan üretim izni almış işletmeler;

- İl müdürlüklerince 6. maddede oluşturulan komisyon tarafından (mümkün olmaması durumunda müessese elamanı hariç) her yıl 01 Nisan - 15 Temmuz tarihleri arasında en az bir defa olmak üzere denetlenir.
- Komisyonlar, bu kapsama bölgelerine il dışından gezginci olarak gelen ana arı işletmelerini de dâhil edeceklerdir.
- İşletmede üretimde kullanılan materyallerden komisyonca numune alınarak ihbarı mecburî hastalıklar yönünden ilgili lâboratuvarda kontrolü yaptırılır.
- İnceleme sonucu düzenlenen “Ana Arı Üretim İşletmesi Kontrol Formu” (EK:2) 31 Temmuz tarihine kadar işletmenin kayıtlı olduğu il müdürlüğüne ve TÜGEM'e gönderilir.
- İşletme, bünyesinde, izin verilen kapasite ölçüsünde ideal canlı materyal ve ekipman miktarını korumak zorundadır. Aksi takdirde işletmenin kapasitesi, kontrollerde tespit edilen işletme alt yapısı ve komisyonca önerilen üretim kapasitesine göre TÜGEM tarafından düşürülebilir.

Kapasite düşümleri Bakanlık web sitesinde güncellenerek yayınlanır. İşletmeye ayrıca bilgi verilmez.

- İşletmede kullanılan damızlık ana arılar en fazla 2 yaşına kadar kullanılır. İki yaşını dolduran damızlık ana arıların değiştirildiği belgelendirilmeli ve denetimlerde ibraz edilmelidir.

Ana arı işletmelerinin kayıtlı bulunduğu ilin dışında gezginci olarak bulunması hâlinde, ırk özelliklerinin bozulmaması için bölge ve yer seçiminin daha hassas yapılması, bu konuda ana arı işletmelerine yardımcı olunması ve ana arı işletmelerinde damızlık ana arıya bağlı olarak yetiştirilecek ana arılar dışında başka bir arı ırkının işletmede olmaması esastır. Birden fazla ırkla çalışma durumunda üretim birimleri arasında en az 15 km mesafe bulunmasına riayet edilmelidir.

Ana arı üreten işletmeler, TAB tarafından dağıtımı yapılan ana arı satış kayıt defterini tutmak zorundadır. Kasım ayı içerisinde ana arı satış kayıt defteri ile fatura koçanları kontrol edilmesi için kayıtlı oldukları Bakanlık il müdürlüğüne teslim edilir. İl müdürlüğü, işletmenin kapasitesi çerçevesinde satış yapıp yapılmadığının kontrolünü yapar, defteri onaylayarak işletmeye iade eder.

Komisyon, üretilen ana arıların kalite açısından denetlenmesiyle ilgili olarak, yumurtlayan ana arılı en az 50 çiftleştirme kutusunda koloni gücü ve ana arının yumurtlama düzenini inceleyerek rapor tanzim edebileceği gibi, gerek görmesi hâlinde yumurtlayan en az 5 ana arıda canlı ağırlık başta olmak üzere sperm sayısı gibi özellikler bakımından inceleme yapılmasını sağlar ve sonucu bilâhare işletme sahibine bildirir.

Komisyonca yapılacak denetimlerde üretim tekniğine uygun üretim yapmayan ve talimata aykırılık tespit edilen ana arı işletmeleri, eksikliklerinin giderilmesi hususunda uyarılır. Belirtilen süre içerisinde eksikliklerini gidermeyen işletmelerin üretimleri bir yıldan az olmamak şartıyla geçici olarak durdurulur. Bir sonraki incelemede eksikliklerin tespit edilmesi durumunda bu işletmelerin ana arı üretim izinleri komisyonun önerisi ile Bakanlık tarafından bir daha verilmemek üzere iptal edilir.

Ayrıca, AYB'den çıkan veya ihraç edilen üyelerin işletmeleri ile haklı bir gerekçesi olmadan üst üste iki yıl süre ile üretim yapmayan işletmelerin üretim izinleri Bakanlık tarafından iptal edilir.

Gerek görülmesi hâlinde Bakanlık merkez teşkilatı elemanlarınca da ana arı üretim işletmelerinin denetimi yapılır.

12.GENEL HÜKÜMLER

Daha önceden üretim izni almış ve bu talimatnameden sonra üretim izni alacak işletmeler, talimatnamenin her sayfasını paraflamak ve sonuna “talimatnamede geçen hüküm ve sorumlulukları kabul ve taahhüt ederim” şeklinde imzalamak zorundadır.

Talimatnamede belirtilmeyen konularda karar vermeye ve tedbir almaya Bakanlık adına TÜGEM yetkilidir.

02.10.2006 tarih ve B.12.0.TUG.07.11-031 sayılı yazımız eki “Ana Arı Yetiştiriciliği Uygulama Esasları Talimatnamesi” yürürlükten kaldırılmıştır.

**ANA ARI ÜRETİM İŞLETMESİ
DEĞERLENDİRME FORMU**

Üretim İzni

Kapasite Artırımı

İli :.....

İlçesi :.....

Üreticinin Adı, soyadı ve Ticaret Unvanı:.....

Arılık Adresi:.....

İletişim Adresi:.....

Tel No (İş) :.....

Tel No (Cep) :.....

Toplam koloni sayısı:.....

Damızlık koloni sayısı:.....

Damızlık ana arının ırk yada ekotipi:.....

Erkek arı üretim çalışması yapılan koloni sayısı:.....

Erkek arıların ırk yada ekotipi:.....

Çiftleştirme kutu/kovan/ruşet sayısı:.....

Ana arı üretim kapasitesi (adet/yıl):.....

Değerlendirmenin yapıldığı tarih:.....

Değerlendirme Sonucu:

.....

.....

.....

İmza
Adı Soyadı
İşletme Sahibi

İmza
Adı Soyadı
İl Arı Yetiş.Bir.Tem.

İmza
Adı Soyadı
Müessese E.

İmza
Adı Soyadı
İl.Müd.Vet. Hek.

İmza
Adı Soyadı
İl Müd.T.E.

İmza
Adı Soyadı
Şube Müd.

**ANA ARI ÜRETİM İŞLETMESİ
KONTROL FORMU**

Tarih:...../...../ 20.....

İl :..... İlçe:..... İşletme kod no :...../...../.....

Üreticinin adı, soyadı ve ticaret unvanı:.....

Arılık adresi:.....

Tel:.....

Bakanlıkça belirlenen işletme kapasitesi:.....adet/yıl

Geçen dönem üretilip satılan ana arı sayısı :.....

İşletme Alt Yapısı:

Toplam koloni sayısı:.....

Damızlık koloni sayısı:.....

Damızlık ana arının ırk yada ekotipi:.....

Erkek arı üretim çalışması yapılan koloni sayısı:.....

Erkek arıların ırk yada ekotipi:.....

Çiftleştirme kutu/kovan/ruşet sayısı:.....

Değerlendirme tarihi itibarıyla üretilen ana arı sayısı:.....

Uyarılacak , Kapasitesi düşürülecek , Üretimi durdurulacak , İzni iptal edilecek

Canlı materyal ve ekipman miktarına göre komisyonca önerilen üretim kapasitesi:.....adet/yıl

Açıklama:.....

.....

.....

.....

İmza
Adı Soyadı
İşletme Sahibi

İmza
Adı Soyadı
İl Arı Yetiş.Bir.Tem.

İmza
Adı Soyadı
Müessese E.

İmza
Adı Soyadı
İl.Müd.Vet. Hek.

İmza
Adı Soyadı
İl Müd.T.E.

İmza
Adı Soyadı
Şube Müd.